

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 54. årgang Nr. 2/2020

*Kjærlighet til Østmarka
Nytt liv på Enga husmannsplass
Trues av veibygging*

Marka med stor M

Av Sigmund Hågvær

Lederen:

Aldri før har vi lengtet slik etter frisk luft og fri natur. Da Erna stengete hyttedørene våre, ble Marka redningen. Marka med stor M. Nærmarka med stor N. For hovedstadsfolket ble det påskens ut-av-byen-opplevelse å bruke skauen. Vi bare *måtte* ut og se trær, kjenne duften av lyng, og høre vårens fugler. Så ble det litt for voldsomt, med tettpakkete busser, overfylte parkeringsplasser og folkevandringer langs de «klassiske» løypene. Litt for tett, nå som vi skulle holde sammen ved å holde avstand.

Men kanskje gjenoppdaget vi Marka? Mange gjorde nok det. Denne kransen av variert skogslandskap som er vårt felles nærmiljø. Med gran og furu, vann og bekker, myrer og utsiktspunkter. En arena for rekreasjon og naturopplevelse som alltid ligger der. Noen ble natten over der inne. Fikk kanskje lyttet til en etterlengtet stillhet? Eller kjenne at roen tok bolig i kroppen? Og kanskje fikk noen barn se noe helt nytt i livet sitt: Stjernene. De som vi bor under, men aldri ser noe til.

Det gror fram nye trender i friluftslivet. Hengekøylene har vært «in» noen år allerede. Lettvint, enten man er flere på tur eller vil lete opp et ensomt fiskevann i hjertet av Marka. Ja, hvorfor ikke prøve seg utenom veier og hovedstier? Mesteparten av Marka ligger utenom. Det er der hemmelighetene

ligger. De du ikke visste om. Et bekkeløp som kan følges, eller en kløft som kan utforskes. Kanskje vil du oppsøke noen av Markas eventyrskoger? Det er rester av spennende gammelskog, og noen av dem er fredet. Den 8. april formidlet Dagsavisen anbefalinger fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus om å gå utenom allfarveg. Ta et «sidesprang» vekk fra skogsbilveien, følg merket eller umerket sti, og finne fram til en av eventyrskogene. Der kan du sette deg med ryggen inntil en gammel krokfuru og la kroppen og sanser komme til ro. Kanskje tar det en halvtime før du er blitt kjent med stedet. Kanskje blir du sittende lenger. Helt til den indre støyen legger seg. Først da er du framme.

Nærskogen vår. En produsent av folkehelse. Over en million mennesker har Marka som nærmeste friluftsareal. Markaloven av 2009, med byggegrense gjennom nitten kommuner, var et historisk grep. Men skogbruket fikk lov til å fortsette som før i Marka. Og markagrensen er under konstant press. Noen sier vi bør bygge i Marka. Noen sier at vi må hogge i nærmarka, der som alle andre steder. Pressgrupper med særinteresser og makt ønsker nærskogen omgjort til arenaer. Men det uorganiserte friluftslivet, det som bærer så mange av oss gjennom ukene, gjennom året – det har bare våre enkeltstemmer. De som eier og forvalter Marka, de som har makt

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Ansvarlig utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Redaktør: Helga Gunnarsdóttir
Assisterende redaktør: Bjarne Røsjo
e-post: Bjarne.rosjo@brmedia.no

Forsidebilde: *Stemning nord for Spinneren*
Foto: Arne JW Kolstø
Grafisk design, repro og trykking: 07 Media – 07.no
Opplag: 4 400
Frist for stoff til neste nr. er 1. juli 2020

Kampen om Markas naturherligheter – som denne ved Aurtjern nord for Grinderen i Østmarka – er ikke over. Foto: Vidar Svarttjernet

til å hogge, til å bygge ned, til å ta fra oss noe av dette, har kanskje merket seg påskefolkets akutte hunger etter natur?

Hva mer har vi lært? At kampen om Markas naturherligheter ikke er over. At Marka må være stor nok til at det er noe hemmelighetsfullt «innenfor». At inngrepsfrie rester hvor vi kan gå «skauleis» uten å møte vei

eller hogstflate er for noen å legge sjelen i vater. At barn kan oppleve mye uten å måtte gå langt. At Markas nesten-villmarksopplevelse er noe vi kan leve på lenge. Selv i travle dager kan et tankegløtt piffe oss opp: En liten forventningsglede. For Marka ligger jo der og venter. Døgnåpen og gratis. Ferdig tilrettelagt av naturen selv. Det er bare å gå.

Styret i Østmarkas Venner 2019–2020

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Sigmund Hågvar 917 14 510
Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Ingunn Lian Nylund 949 82 006
Johan Ellingsen 909 21 568

Nestleder: Kjell Erik Sandberg 996 39 686

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer: Lars Lindland 917 58 485
Bjørnar Thøgersen 416 25 025
Jonas Ramsrud 994 15 407

Medlemsregister og regnskap: Ingunn Lian Nylund 949 82 006
E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

Tre av utstillerne ved Østmarka-delen på Norsk Naturfotofestival i Ski 6. til 8. mars: Bjørnar Thøgersen, Arne JW Kolstø og Espen Bratlie. Foto: Bjarne Røsjø.

Naturfotografenes kjærlighet for Østmarka

Av Bjarne Røsjø

Norsk Naturfotofestival ble i 2020 arrangert i Ski, med flere og varierte utstillinger. Temautstillingen om Østmarka nasjonalpark, der ni fotografer viste noen av sine beste bilder fra området, ble svært godt besøkt.

Norsk naturfotofestival er en upolitisk organisasjon som i utgangspunktet ikke tar stilling til politiske spørsmål.

– Men festivalen er tuftet på en grunnleggende holdning om verdien av uberørt natur, vern av sårbare områder og bevaring av arts- mangfold. Derfor mener Norsk Naturfoto- festival at engasjementet og arbeidet med å etablere en nasjonalpark i Østmarka er viktig, skrev Espen Bratlie og Per Flakstad i festivalprogrammet.

Festivalen inkluderte derfor en temautstilling med bilder fra Østmarka og områdene som kan utgjøre den fremtidige nasjonalparken. Utstillingen ble så fantastisk at redaksjonen i Nytt fra Østmarka spurte fotografene om vi kunne få «gjenta» utstillingen i bladet, og skrive noen få ord om hva Østmarka betyr for dem. Her er svarene – og bildene de sendte til oss. Bildene er ikke akkurat de samme som ble brukt i utstillingen, men de gir et like godt inntrykk av alle natur- og friluftsopplevelsene Østmarka har å by på.

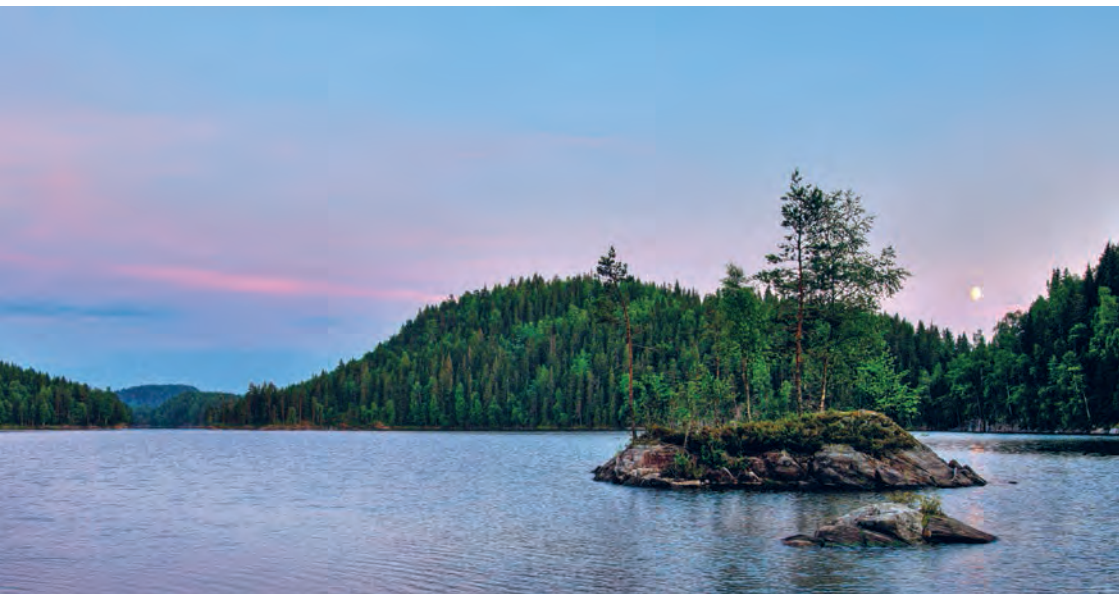
Fakta om utstillingen

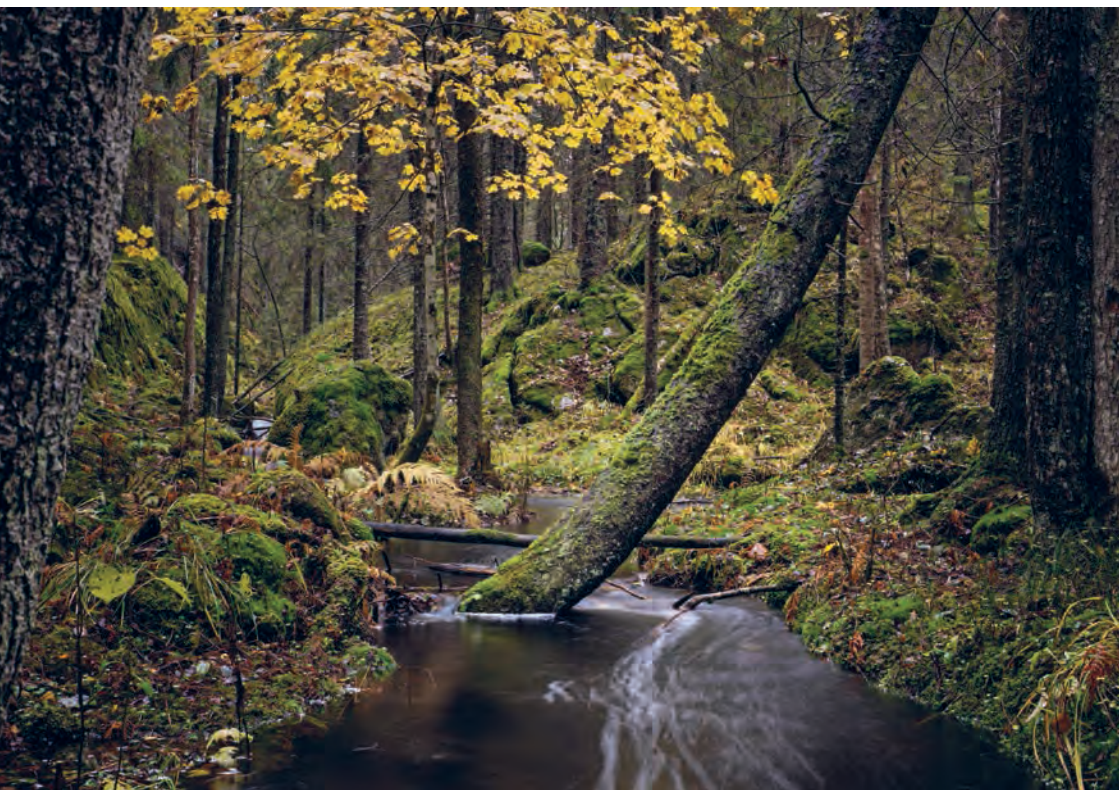
Styret i Norsk Naturfotofestival (NNFF) tok initiativ til utstillingen og ba Espen Bratlie om å kontakte aktuelle fotografer og få bilder tilsendt. Utstillingsområdet hadde plass til 15 fotografier, som ble kopiert på aluminium og sponset av Japan Photo, som også var festivalens hovedsponsor.

Espen Bratlie var med i juryen som plukket ut bildene med motiver som viste Østmarkas variasjon og mangfold. Det var også han som monterte utstillingen og tok den ned.

Vidar Svarttjernet:

Østmarka har formet meg som menneske. Fra de første turene med far rundt 1960, gjennom nesten all fritid i ungdomsåra og nå som godt voksen. I dag er natur, dyreliv og skogsturer en altoppslukende interesse. Takk, Østmarka!

Arne JW Kolstø:

Gammelskogen i Østmarka har noe av det ekte og opprinnelige i seg - noe jeg tror vi alle lengter etter. Landskap som har fått skjøtte seg selv over tid, og ikke har blitt tilrettelagt eller utnyttet i en menneskelig hensikt, men som lever, eldes, og videreføres i et mangfold av livsformer, gir oss en dypereliggende bekreftelse av tilhørighet.

Kjell E. Sandberg:

En av mine store lidenskaper er å observere og følge dyre- og fuglelivet i naturen gjennom årstidene, og Østmarka leverer! Mitt store håp er at gammelskog og furukollene skal bestå for fremtiden som det nødvendige grunnlaget for disse opplevelsene. Den største trusselen mot artsmangfoldet er ikke gjengroing, men avskoging, og det ligger et stort ansvar på oss som naturelskere å stå opp for bevaring av biotopene.

Bjørnar Thøgersen:

Hva skal det være, spør jeg? Panoramautsikt fra Marikollslottet rett oppi bakken her, en kraftig og kroket furu på Barlinderens topp, et varmende tyribål en januarnatt og en nymfe som sitter stille, akkurat lenge nok til et knips, svarer jeg. Fra Østmarkas rikholdige meny er det fritt å velge, ydmykt sier jeg tusen takk.

Svein Grønvold:

Østmarka slutter aldri å overraske. Her finner jeg fremdeles mange bortgjemte sprekker og dalsøkk der skogen har fått skjøt seg selv over lang tid. Det er som om jeg venter at det skal dukke opp et gaupehode mellom rotvelter og mosegrodde bergskrenter. Den som tar turen utenfor allfarvei finner alltid noe nytt i Østmarka. Selv ulven har skjønt at her går det an å leve et liv i det skjulte.

Espen Bratlie:

Jeg er heldig som bor nærme Østmarka, og jeg bruker den jevnlig til trening, turer og friluftsliv. Østmarka er et spennende og variert område for en naturfotograf. Jeg går ofte utenfor stiene, og jeg liker å observere. Alt fra de små detaljer til spor etter tidligere bruk og ferdsel. Det er alltid noe nytt å oppdage i Østmarka.

Henrik Strømstad:

Jeg var 7 år da familien min flyttet til Lørenskog, helt inntil grensen av Østmarka. Mine foreldre var ikke noe friluftsinteresserte, men tok ikke lange tiden før jeg fikk en kamerat hvor familien hadde kano. Dermed våknet interessen og utforskertrangen, større og større deler av Østmarka ble utforsket år for år. Etter barne-og ungdomsårene har Østmarka bare blitt viktigere for meg. Vi opplever alle hektiske perioder i livet, opp og nedturer. Da er det deilig at Østmarka ligger der rett utenfor stuedøra, så vill og vakker, og tar imot deg med åpne armer. Så når jeg selv har fått barn har jeg prøvd å videreføre min kjærlighet til Østmarka med kano og teltturer.

Bildet er fra overnattingstur ved Røyrvann i 2008. Min datter Silje er her 7 år, akkurat like gammel som jeg var da jeg stiftet bekjentskap med Østmarka første gang.

Lars Lindland:

Østmarka er for meg et sted for inspirasjon og rekreasjon. Alltid spennende motiver og opplevelser. De venter aldri på meg, men jeg venter stadig på dem.

Espen Vikør:

Østmarka for meg er unike opplevelser hele året. Jeg går stort sett mine egne veier godt utenfor stier, og tar meg god tid. Man legger merke til så mye mer når tempoet senkes.

Vil du ha en motorvei i Østmarka?

Tekst: Bjarne Røsjo

Synes du det er en god idé å bygge en firefelts motorvei i Østmarka? Ikke det, nei. Da bør du melde deg inn i Østmarkas Venner! Vi trenger nemlig flere medlemmer, for å bli sterke nok til å kjempe mot motorveier og andre anlegg som vil ødelegge vår kjære Østmarka.

«Alternativ 2» i SVVs utredning er en firefelts motorvei gjennom Østmarka – som denne gjennom Vestfold. Foto: Av Hans A. Rosbach – Wikimedia Commons CC BY-SA 3.0, curid = 3319380

beskrive en skissert motorvei i Østmarkas «randsone» og tvers over Ekebergdalen og Børterelva som å ha «middels konflikt-potensial». Det som SVV kaller «randsone» er etter alt å dømme et område som ligger et godt stykke inne i skogen – men vesenet har ikke presisert hvor.

Derfor skrev vi blant annet følgende i høringsuttalelsen:

*Vi mener det er innlysende at konsekvensen for friluftslivet av en motorvei ved og i Østmarka i de videre utredninger må beskrives som å ha **betydelig konfliktpotensial**. Også konsekvensen av motorvei tvers over Ekebergdalen og Børterelva er sterkt undervurdert. Dette er et meget viktig kulturlandskapsområde med en særdeles rik og spennende kulturhistorie. Her mener vi også at konfliktpotensialet er betydelig.*

Hvis du trodde at ingen kan være så naturfiendtlige at de vil bygge motorvei i Østmarka – et av Norges viktigste områder for friluftslivet – må du tro om igjen. Østmarkas Venner (ØV) leverte 16. mars en skarp høringsuttalelse til Statens vegvesen (SVV), fordi det er nettopp en slik motorvei SVV tenker på.

I en såkalt konseptvalgutredning som SVV sendte på høring tidligere i år, klarte de å

Kjempe med nebb og klør

Østmarkas Venner kommer til å kjempe med nebb og klør mot at det skal bygges motorvei i Østmarka. Men – vi skulle gjerne hatt flere nebb og klør, altså medlemmer! Vi er for øvrig også kjent med at selskapet Nye Veier har foreslått at det skal bygges en tunnel under Østmarka. Poenget med den tunnelen er delvis den samme som med forslaget fra SVV: Å etablere en bedre veiforbindelse mellom E6 i Nordre Follo og E6 på Romerike.

*Slik så det ut i Puttjern da lekkasjene til Romeriksporten var på sitt verste i 1997–98.
Foto: VG.*

Det høres kanskje uskyldig ut med en tunnel «langt under Østmarka», slik som Nye Veier beskrev prosjektet i forrige nummer av Nytt fra Østmarka. Men tunnelen kommer til å bli mellom 15 og 20 km lang hvis den blir bygd, og den kommer til å krysse flere av de store sprekkesonene som er så karakteristiske for geologien i Østmarka.

Alle som husker lekkasjene fra Østmarka til Romeriksporten i 1997–1998, som førte til at vannet rundt ut av flere vann i Østmarka, skjønner at en sånn tunnel er et risikabelt prosjekt. Plutselig er det Nøkle vann eller Elvåga som renner ut i tunnelen.

Legg vekk ideen!

Lekkasje kan tross alt unngås, hvis tunnelen bygges uten at det skal spares penger på alle bauger og kanter. Men det kan vi jo ikke

stole på. Det vi derimot *kan* stole på, er at en 15–20 km lang tunnel vil kreve at det bygges flere tverrslag og rømningstunneler, som selvfølgelig må munne ut inne i Østmarka. Både i områder hvor det ferdes mange mennesker, og i de inngrepsfrie områdene i indre deler av Østmarka.

Derfor har vi skrevet brev til både samferdselsminister Knut Arild Hareide og klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn, med klar beskjed om at denne ideen bør legges vekk så snart som mulig. På nettsidene våre, www.ostmarkasvenner.no, kan du finne kopier av brevet vårt til de to statsrådene og høringsuttalelsen vår til Statens vegvesen.

Østmarka trenger flere venner!

Østmarka er et av de aller mest brukte og derfor mest verdifulle friluftslivsområdene

i Norge. Samtidig inneholder Østmarka noen av de få gjenværende tilnærmet inngrepsfrie skogsområdene på det sentrale Østlandet. I disse dager, med koronapandemien hengende over oss, ser vi at folk søker til Marka i enda større grad enn før – for å finne trøst, naturopplevelser, rekreasjon og fysisk trening i en krisetid. Vi kan ikke la dette området bli ødelagt av en motorvei i «randsonen» eller en tunnel som gjør deler av Østmarka til et anleggsområde!

ØV har ca. 4000 medlemmer, men det spørs om det er nok til å stanse disse angrepene på Østmarka. Vi håper derfor å få riktig mange nye medlemmer, som kan støtte oss i kampen. Bruk gjerne innmeldingsblanketten du finner i dette bladet, eller gå til meny-punktet «Bli medlem» på nettsiden vår: www.ostmarkasvenner.no.

Vel møtt som medlem! Som medlem er du med på å støtte vårt arbeid for å bevare Østmarka, og du vil fire ganger per år få tilsendt medlemsbladet «Nytt fra Østmarka». Våre medlemmer får også rabatt ved kjøp av bøkene «Hyllest til Østmarka», «Østmarka fra A til Å» og «Østmarka» direkte fra forlagene og ØV. Kontingenten er kr 200 per år for privatpersoner og kr 500 per år for borettslag, bedrifter og organisasjoner. Halv kontingent ved innmelding etter 1. juli.

Støtt vårt arbeid med nasjonalpark i Østmarka

Bli medlem du også!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut og send til: Østmarkas Venner, Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo

Navn:

Telefon:

Adresse:

Postnummer og -sted :

Kontingenten er kr 200 per år. Borettslag, bedrifter og organisasjoner kr 500 per år.
Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.

Eller meld deg inn via: www.ostmarkasvenner.no

Slik så blåstien mot Skjelbreia ut 18. januar 2020, der stien følger Madame Cudrios ridevei.

En bar januar og en rar februar...

Tekst og foto: Tor Ødemark

Nyttårsaften 2019 / 2020 var som nyttårsaftener flest – med bobler i glasset og tvilsomt tillatte fyrverkerioppsendelser. Men da vi våknet 1. januar, var det fortsatt grønn vinter. Det rare var at det ikke kun var blåstier og tørre veier, men at snøen denne vinteren fortsatt valgte å være totalt fraværende!

Riktignok hadde vi snø i overgangen mellom november og desember, men etterpå falt det bare millimetre nå og da og her og der. Det var ikke nok til at skiløperne fikk snø å bryne seg på, annet enn disse få, spredte dagene dette månedsskiftet.

Nå skal det understrekes at jeg er like foruroliget av klimaendringene som alle andre

naturglade mennesker. Og jeg misliker sterkt utviklingen der gjennomsnittstemperaturen denne vinteren, som var spådd å bli ca. 2 grader varmere enn fjoråret, etter sigende viste seg å bli nærmere 5 – 6 grader varmere i stedet.

Men når det er sagt: Min samboer og jeg går masse på tur i Østmarka sammen, men av

Lange skygger på Langvann, 10. januar.

Årets første hestehov i Østmarka, 23. februar, på veien fra Krokhol mot Tømmerås.

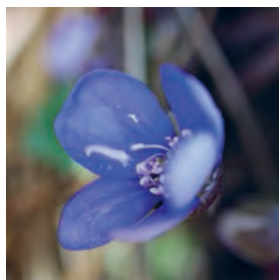
ulike årsaker har vi begge lagt skiene på hylla, for heller å gå på beina. Selvsagt er grønne vintre svært uheldig for naturen, og må tas på største alvor. Men denne vinteren har vi kunnet gå de skiturene vi gjerne skulle ha gått til fots, på bare og tørre blåstier over hele Østmarka. Vi klager derfor ikke på akkurat det, men skulle aller helst ha vandret langs skogs-bilveiene på godt, gammeldags vinterføre!

Januar

Mye kan skrives om januar 2020, men at det var en vintermåned slik vi er vant til, er å overdrive. Det ble mange turer i Østmarka i januar, og flere av dem jeg traff underveis, refererte til vinteren 1989 som noe lignende. Selv kan jeg ikke huske dette, men alt tyder på at det stemmer. I begynnelsen

av januar var det kaldt om nettene, i alle fall nok til at isen på Mosjøen rakk å bli 18 cm i tykkelse, og på Steinsjøen 16 cm. Også Langvann var trygt og gangbart!

En kort parentes: Jeg minnes en annen vinter, det var i 2017, den 26. januar, da vi gikk en av våre flotteste turer i Østmarka noen vinter. Den første snøen kom i begynnelsen av februar, men kulda hadde lagt seg over Østmarka. Isen var tommetykk overalt, og vi gikk over blank is fra Losby via «padleløypa» over Mønevann, Fløyta, Knurra og Røyrvann, for så å klatre opp til Nordre Krok vann, videre opp på Tappenbergvann, deretter Midtre Krok vann og til Søndre Krok vann, hvor vi skulle ta en kjentmanns-post ved demningen. Sola skinte fra klar

Blåveis ved Rausjø, 11. mars

Sommerfugl ved Sølvdobla, 18. mars

Begerlav med sporer ved Høgda (veien mot Rausjø), 25. mars.

himmel, og den varmet, så vi hadde ikke lyst til å dra hjemover igjen. Parentes slutt.

Langvann 10. januar i år bød på en smak av det samme. Sola skinte, isen bar og stiene var bare, kort sagt en flott vinterdag, men uten snø. Utover i måneden valgte jeg å prøve noen av blåstiene i marka som *ikke* nødvendigvis leder til et eller flere fiskevann (en ukjent problemstilling for meg i sommerhalvåret), da stiene hele måneden igjennom stort sett var bare og tørre. Turer som blant annet: Skulleruddumpa via Rundvann til Rustadsaga, og Sandbakken – Tømmerås via Skjelbreia var bare to av dem.

Førstnevnte tur startet langs Ljanselva, og vi skulle ikke gå langt før årets definitivt første vårtegn materialiserte seg – 2 flaggspetter som kurtiserte. Og de mente alvor!! «Våren» var på sett og vis i full gang, men vi satte pris på de få og små innslagene som minte oss på at det allikevel tross alt var vinter!

Så kort sagt – vi nøt januar og Østmarka i fulle drag, og skjøv klimaendringene til side, som vi selv mener vi bidrar til å dempe. Men et overveldende antall dager i januar var pre-

get av plussgrader framfor de normale minusgradene, *og det er ikke bra!* ... Heller ikke at de første biene svermet hjemme allerede i slutten av neste måned...

En rar februar

Men nå har jeg sagt mitt om klimaet, og konsentrerer meg heller om «**En rar februar**». Den andre måneden i 2020 skulle på mange måter matche januar, i grønnfarge, temperatur og med gangbare stier. Østmarka var et smykke av muligheter for alle andre enn skiløperne, og vårtegnene skulle begynne å sette nye rekorder. Stiene var bare en del av det, selv om et snev av snø og slaps fortsatt lå igjen på blåstien opp mot Tømmerås.

Nye stier denne måneden var: Å finne andre ruter til og fra Tømmerås, og til sist en blåsti jeg visste eksisterte, men som jeg ikke visste hvor gikk. Så turene gikk til Tømmerås, Skjelbreia, Vangen, Børtervann, Kjerringhøgda, Grønmo og Sandbakken rundt, og ikke minst Krokhol (for å sjekke fiskevannene mine selvsagt), men også den nye gapahuken og brygga som er satt opp her til bruk for funksjonshemmede og andre. Men dette er ikke vårtegn – dette er bare fakta.

Rundvann viser tegn til isløsning, 24. februar.

Vårtegnene stod i kø i februar: Den 22. februar opplevde jeg at mauren flere steder var ute og inspiserte og reparerte tuene sine. Dagen etter opplevde jeg den første hestehoven i Østmarka i år, og dagen deretter igjen at Rundvann hadde sluppet isen langs land flere steder, og faktisk var fiskbar for de aller ivrigste av oss! Jeg er ikke lenger en av dem, men det skal ikke drøye lenge nå før jeg tar med stanga til skogs igjen.

Det må også nevnes at februar bød på grågstrekk nordover gjennom Østmarka, hønsehauker som kurtiserte over Skjelbreia, for ikke å glemme fuglekvitteret som normalt er såpass intenst tidligst i slutten av mars. Så jeg håper artikkelens tittel kan gjenspeile noe av det som også andre Østmarka-travere tenker og føler!

Epilog i mars

Snøen kom i lette dryss 29. februar; dagen som normalt skulle ha vært 1. mars. Men ikke nok til å skape vinter – og like fort som snøen kom, forsvant den igjen. Og blåstiene var fortsatt bare!

Den 11. mars fant jeg de første blåveisene ved Rausjøen, den 18. mars den første sommerfuglen ved Sølvdobla, og 25. mars fant jeg den første begerlaven med sporer sør for «Høgda» på veien mot Rausjø. Men mars rimer hverken på *rar* eller *januar*, og er derfor en ganske så annen historie!

Innkalling til årsmøte i Østmarkas Venner

Årsmøte i Østmarkas Venner skulle vært avholdt 31. mars 2020, men ble utsatt grunnet korona-pandemien.

Myndighetene har nå åpnet for at det kan avholdes arrangementer med opptil 50 personer.

Styret i Østmarkas Venner ønsker medlemmer velkommen til årsmøte:

Tirsdag 9. juni 2020 kl. 19 på Skullerudstua

Dagsorden:

1. Valg av dirigent
2. Årsberetning for 2019
3. Regnskap og revisjonsberetning for 2019
4. Innkomne forslag (ingen)
5. Fastsettelse av kontingent
6. Godkjenning av styrets forslag til budsjett for 2020
7. Valg

Årsmøtet gjennomføres uten servering og foredrag denne gangen.

Som ansvarlig arrangør må ØV ha kontroll på antall personer og hvem som møter.

Dette for om nødvendig å kunne sikre rask smittesporing, samt for å kunne ivareta at myndighetenes regler om antall deltakere og avstand mellom mennesker overholdes.

Deltagelse på årsmøtet krever derfor påmelding!

Påmelding: www.ostmarkasvenner.no
eller på telefon 949 82 006 innen 1. juni.

Folk i risikogruppen bør vurdere egen sikkerhet og eventuelt avstå fra å møte.

Styret i Østmarkas Venner

Husmannsplassen Enga er et blikkfang for alle som går sørover fra Ellingsrud mot Mariholtet. Foto: Rolf Inge Erdahl.

Husmannsplassen – fra forfall til ny bruk

Tekst: Geir Nordhus og Frithjof Funder

Husmannsplassen Enga er et blikkfang for alle som er vei inn mot Mariholtet, der den ligger som det første huset på høyre hånd etter Ellingsrud gård og parkeringsplassen ved Mariholtveien. Med stigende bekymring har vi sett forfallet skride frem, men nå skal det skapes nytt liv.

Enga er en av tre husmannsplasser under Ellingsrud gård som fortsatt står, i trass mot den nye tid. Det er en krokete historie bak alle tre. De to andre, Smedbakken og Nuggerud, er i dag begge boliger. Nuggerud og Enga eies av Oslo kommune, mens Smedbakken er i privat eie.

Det er likevel Enga som antagelig er nærmest sitt opphav, en liten, trang stue med et stykke jord ved siden av. Nå skal vi være glade for at husmannsvesenet med pliktarbeid ble avskaffet i første halvdel av forrige århundre. Knappt noen husker lenger husmannsfolk. Den ene av døtrene av forrige

Enga

generasjon på Ellingsrud gård – døtre av Georg og Ragnhild Fossum – Gunhild Fossum Lauritzsen, kan erindre at det bodde et par der. Det var Gunnar og Borghild Nilssen – og kona hadde arbeid på «Hjemmet» på Ellingsrud gård, et aldershem drevet av Frelsesarmeen. Dette var i årene før krigen.

Ildsjeler og aksjonsgruppe

Lise Jørstad i Bymiljøetaten tok kontakt med Anne Grete Orlie fra Ellingsrud i 2017 og la fram planer for en parsellhage på tomte. Orlie har senere vært en drivende kraft bak arbeidet med å ta vare på Enga. Hun kalte blant annet inn forskjellige lag og ildsjeler på Ellingsrud til et informasjonsmøte høsten

2018, under overskriften «Redd Enga!» Møtet resulterte i en aksjonsgruppe for å redde og bevare Enga, og Orlie har senere etablert en kontakt med Fortidsminneforeningen.

– Norges Miljø- og Biovitenskapelige universitet (NMBU) kom også med i planleggingsarbeidet i 2018, på en workshop om hva vi kunne dyrke på Enga, forteller Orlie.

Området langs Ellingsrudelva er breddfullt av gammel historie fra den store industrivirksomheten frem til 1860-årene med mølle, sagbruk og teglverk. I så måte har Enga en helt ideell plassering for formidling og aktiviteter, de gamle ruinene er bare noen steinkast unna. Men også i nærområdet til industrivirksomheten har det skjedd mye. Gamle Strømsvei krysser Ellingsrudelva ved Ellingsrud gård og er en eldgammel ferdselsåre

mellom Oslo og Romeriksbygdene. Særlig var frakt av plank og tømmer viktig, men også i krigstid spilte veien en viktig rolle.

Svenskekongen Karl 12. og hans karolineres ferd mot Akershus festning ble stoppet her, ved Bakås skanser i mars 1716. Under siste krig var det stor trengsel på veien i april-dagene 1940, først av flyktninger fra Oslo etter rykter om snarlig bombing av hovedstaden, så av tyske soldater på jakt etter kong Haakon og regjeringen. Ellingsrud gård ligger nærmest som et nav i denne delen av Oslo.

Antallet husmannsplasser under Ellingsrud gård varierer i kildene. I 1664 var det to, men de er ikke navngitt. I 1802 er det fem plasser og i 1825 hele ni. Det er flere ting som tyder på at Enga var en av de siste husmannsplassene som ble opprettet under bruket.

Enga het opprinnelig Nuggerudengen. Vi finner plassen med navn på et kart over Østre Aker i 1881. Nuggerudengen ser heller ikke ut til å være registrert i folketellingene før i 1865. Til gjengjeld må det ha vært trangt der. Tolv personer er oppført boende på eiendommen. Dette stemmer noenlunde med byantikvarens vurdering, som tidfester stua til å være oppført mellom 1870 og 1900. Ved folketellingen i 1900 har plassen gått over til bare å hete Engen. Den er listet som husmannsplass så sent som i 1920.

Byantikvaren støttet bevaring

Ingen kan argumentere bedre og med større tyngde for rehabiliteringsprosjektet enn Byantikvaren! Vi siterer derfor konklusjonen i Byantikvarens brev av 30. mai 2016 til Plan-

og bygningsetaten i Oslo i sin helhet med tillatelse av avsender:

Husmannsplassen Enga representerer et viktig element i det opprinnelige kulturlandskapet rundt Ellingsrud gård. Husmannsplassen med våningshus og uthus har etter Byantikvarens vurdering høy kulturhistorisk verdi. Området ligger lett tilgjengelig og er et mye brukt turområde for befolkningen i nærområdene og av andre brukere av Marka. Husmannsplassen er derfor et viktig element i det opprinnelige kulturlandskapet. Bygningenes tilstand i dag er et resultat av manglende kommunalt vedlikehold over lang tid. Det er imidlertid fullt mulig å reparere skader uten at kulturminneverdiene svekkes vesentlig.

Byantikvaren fraråder sterkt riving av våningshus og uthus og vil, om rivesaken ikke trekkes, anmode om midlertidig forbud mot tiltak. Siden eiendommen er kommunal vil vi samtidig primært anmode om at kommunen koordinerer seg, og viser både kulturminneansvar og ressursforvaltningsansvar uten at det må vedtas forbud mot egne tiltak.

Garasjen er uten erkjent verneverdi, og Byantikvaren har ingen merknad til søknad om rivetillatelse.

Plan- og bygningsetaten trakk etter dette tilbake sin rivesøknad for bygningene på Enga i brev av 7. mars 2018.

Denne artikkelen er en redigert versjon av en artikkel som opprinnelig ble publisert i Gro Ruddalen Historielags årbok for 2019.

Frithjof Funder orienterte interesserte tilhørere om Enga under en befarung langs Ellingsrudelva, i regi av Lørenskog elveforum, i juni 2019. Foto: Kjell E. Sandberg.

Planlegger parselldyrking allerede i år

Tekst: Bjarne Røsjø

– *Bymiljøetaten har inngått en fem-års leiekontrakt med foreningen vår, slik at det blir mulig å starte dyrking på 1-2 mål på Enga allerede i år, forteller Anne Grete Orlie.*

Anne Grete Orlie fra *Forening til minne om Kristian og Øyvind* og Frithjof Funder fra *Lørenskog Elveforum* hadde et møte med Bymiljøetaten tidlig i februar 2020, og dette ga nyttige avklaringer. – Bymiljøetaten har blant annet drenert området og vil gjøre jorda klar for dyrking, forteller Orlie.

– En fin gjeng på 20 deltagere ønsker å starte et andelslandbruk eller parseller. I disse

tider er det usikkert når vi kan starte opp, men vi holder motet oppe og har kontakt via nett med planlegging og utveksling av kunnskap. Målet er at bystyret i løpet av året skal legge inn et budsjett for rehabilitering av våningshuset i 2021. Vi har også tro på at vi kan få etablert et informasjonssenter inne kombinert med et andelslandbruk for dyrking ute, tilføyer hun.

Anne Grete Orlie har engasjert seg sterkt i arbeidet med en bevaring av Enga. Foto: Roy Greger.

Foreningen som Anne Grete Orlie leder ble stiftet etter at begge sønnene døde. Kristian var 18 år da han døde etter blind vold sommeren 2005, da en knyttneve traff ham i hodet og førte til omfattende hodeskader. Fem år senere døde storebroren Øyvind av komplikasjoner til en svært sjelden kreftsykdom.

– Begge guttene vokste opp på Ellingsrud her vi har bodd i 34 år. Derfor ble det naturlig for meg å sitte som leder av en forening som støtter tiltak rettet mot barn og

unge og deres familier. I Ellingsrud parsellhage, som ble startet i 2017 og er foranledningen til Enga, har vi mange innvandrerfamilier som medlemmer. Noen av disse er med videre i planleggingen av andelslandbruk på Enga, forteller Orlie.

– Lokalmiljøet støtter opp om tiltakene vi har satt i gang, og dette har gitt mannen min og meg livskvalitet og glede tilbake. Jeg har stor tro på at vi skal lykkes med rehabilitering av Enga, og vi opplever stor støtte fra Bymiljøetaten om prosjektet vårt, tilføyer hun.

Våningshuset på Enga er bygget i perioden 1870-1900 og har en form som er typisk for husmannsplasser, ifølge Byantikvaren. Foto: Bjørnar Thøgersen.

Husmannsplass med muligheter

Byantikvaren i Oslo mener at husmannsplassen Engas plassering langs turveien til serveringsstedet Mariholtet gir store muligheter for historieformidling. Det er også mulig å benytte kulturlandskapet til for eksempel byøkologisk jordbruk, mener Byantikvaren.

Byantikvarens brev til Plan- og bygningsstaten i 2016 inneholder blant annet en beskrivelse av både husmannsvesenets og Engas historie. Det følgende er utdrag fra brevet, gjengitt med tillatelse:

Enga er en husmannsplass under Ellingsrud gård. Husmannsvesenet vokste fram på 1600-tallet og økte sterkt i omfang utover på 1700- og 1800-tallet. Husmennene sto i et sterkt avhengighetsforhold til bonden.

Plassene var leid og leien var ofte en kombinasjon av penger og pliktarbeid. I en periode var det flere husmannsplasser enn gårder her i landet. Stadig økende klasseskiller medførte at bygdesamfunnet på 1800-tallet var preget av klare sosiale lag med storbonen øverst og husmannen nederst. De sosiale forskjellene ble gjenspeilet i byggeskikken, og våningshusene fungerte mer enn noen gang som markører for hvilken klasse beboerne tilhørte.

Hovedhusene på de større gårdene var gjerne i to fulle etasjer, hadde en rekke rom og var preget av den herskende stil. Den typiske husmannsstua var i én etasje og hadde to oppholdsrom; stue og kammers. Kammerset ble gjerne brukt som soverom, lagerrom eller som verksted hvis husmannen var håndverker. Stua hadde grue og fungerte som allrom. Her ble det laget mat, arbeidet og sovet. Først fra 1890-åra ble det vanlig med vedkomfyr. På tross av at husmannsstuene forteller en viktig historie om levkår i forrige århundre er det få som har blitt bevart.

Fra slutten av 1800-tallet fram til ca. 2. verdenskrig ble husmannsvesenet avviklet og de fleste husmennene fikk kjøpe sine gårder. Etter at de ble selveiere og også de gamle klasseskillene er nedbygd, er veldig mye av bebyggelsen endret til det ugjenkjennelige eller erstattet. I tillegg hadde kulturminnevernet i tidligere tid også mer fokus på høyverdig arkitektur og de store anlegg enn kulturhistorien til de brede lag av befolkningen. Derfor er denne type anlegg sterkt underrepresentert i vernesammenheng.

Byantikvarens vurdering

Husmannsplassen Enga ligger mellom Ellingsrud og Nuggerud, i et belte med delvis åpent kulturlandskap og er godt synlig fra Mariholtveien. Av andre verdifulle kulturminner i området er plassen Nuggerud, ruinene etter mølle- og sagverksdrift i Ellingsrudelva, Ellingsrud gård og Strømsveien som går forbi Ellingsrud gård. Det helhetlige kulturmiljøet med de ulike historiefortellende elementene har høy kulturhistorisk verdi og forteller historien om gamle Akers jordbrukskultur. Området med omliggende skogsområder representerer en rest av det opprinnelige kulturlandskapet. Plassen ligger tett opp til byggesonen og drabantbyen på Ellingsrud.

Våningshuset på Enga er bygget i perioden 1870–1900. Huset har grunnmur i natursten som er delvis pusset og malt. Bygningen er laftet og har en kombinasjon av eldre faspanel og nyere tømmermannspanel. Det er satt inn nyere vinduer, inngangsdør og plater på tak. Huset fremstår allikevel som typisk for husmannsplasser, siden formen er intakt. På eiendommen er det også et uthus i laftet tømmer med pulttak, trolig bygget på senere med et brakketilbygg. Det står også en garasje fra midten av 1900-tallet på eiendommen.

Byantikvarens brev ble skrevet etter en befaring i september 2015.

– Bygningenes tilstand i dag er et resultat av manglende kommunalt vedlikehold over lang tid. Det er imidlertid fullt mulig å reparere skader uten at kulturminneverdiene svekkes vesentlig, uttalte Byantikvaren.

Bymiljøetaten i Oslo har drenert området rundt våningshuset og vil gjøre jorda klar for dyrking. Garasjen er ikke verneverdig, sier Byantikvaren. Foto: Bjørnar Thøgersen.

I høringsinnspill til Oslo kommunes Behovsplan for idrett og friluftsliv har Østmarkas Venner prioritert rehabilitering av husmannsplassen Enga og tilrettelegging for parselhager som viktigste tiltak i økonomiplanen for 2021–2024.

Red.

Et minne om Vinterdilten

Tekst: Tore Burud

Det ble mange naturrike turer i 1970-årene, som deltaker i Oppsal IFs «Vinterdilten». Den gang – som nå – var det snøbare vintre. Men bak på mitt deltakerkort fra 1975 har jeg skrevet: Den 30. mars var det ca. 40 cm snødybde i skyggesiden på vestsiden av Ramstadsjøen.

Vinterdilten var et kjempefint tiltak av Oppsal IF for de av oss som var glade i lange turer i vår kjære Østmarka.

Forsiden på Tore Buruds deltakerkort fra 1975 viser at han var en flittig bruker, som til sammen samlet 480 poeng.

Villmark

I villmarka er alt annerledes.
Ingen menneskelige konstruksjoner.
Ingen hus, ingen veier, ingen biler.
Ingen lyd av motorer.
Ingenting som må kontrolleres eller repareres.

Der trengs bare sol og regn
for at alt skal være i orden.

Her er det fint å vandre.
Fint å se gamle trær
som får leve hele livet ut.
Fint å oppleve
naturens selvfølgelige skjønnhet.

Kan du fornemme naturens selvstendighet?
Dens suverene uavhengighet?

Kan du fornemme en historie
i svimlende epoker
som har formet landskap
og alle livets former?

Kjenner du
at det har mening
å stå opp
for disse rester
av ordentlig natur?

Sigmund Hågvar

Blåveisen pynter opp i søppelhaugen ved Sarabråten.

Søppel kan også være kulturminner

Tekst og foto: Espen Bratlie

Det bodde folk i Østmarka i gamle dager, på husmannsplasser som lå under gårder som Skøyen, Rustad og Losby – eller på Sarabråten. I dag er det bare ruiner igjen, men hvor gjorde de av søppelet sitt?

En tur i Østmarka kan være som en oppdagelsesferd. Jeg synes det er spennende å finne ruiner og andre spor etter mennesker. På kartet er de avmerket og har navn: Katisa, Skogsbråten, Nordre og Søndre Skytten, Bråten og Myrsetra, for å nevne noen.

Her bodde det familier med hest, ku, gris og kanskje noen geiter og høner. Det meste av søppelet og avfallet ble gravd ned, men flere

steder er dette fortsatt synlig. Som for eksempel ved plassen Lutdalen i nordenden av Nøklevann. I den bratte steinura ned mot Lutvannsbekken ligger en god del skrot. Her har jeg funnet flasker, hermetikkbokser, en bøtte med hank, en emaljert balje, og deler av en jernovn. Ovnrester finnes også ved Dalbakk ved Nord-Elvåga og ved Oslo Skiklubbs hytte på Høyås. Sammen med ruinene er dette nesten som kulturminner å regne.

På Sarabråten har folk bodd i over hundre år. Den siste familien flyttet fra Kuskeboligen i 1963. Søppelhaugen der er diger; den er plassert i skråningen mellom ruinene av Kuskeboligen og Nordstua. Her er samlet en anelig mengde skrot og avfall. Det meste fra husholdning og matlaging. Rustent jern, forvitret aluminium og knust glass.

Etter år med nedfall av løv, kvister og annen vegetasjon er mye skjult og dekket til, men på en vårtur vekket et uvanlig glass min nysgjerrighet. Opp av løvet stakk en vakker, liten krukke fram, og den var hell! 10,5 cm høy og med inskripsjonen *Moutarde Diaphane. Louit Freres & Co* støpt i glasset. «Moutarde» (fransk) betyr: sennep. Jeg ble ganske overrasket etter et søk på nettet på «Louit Freres & Co» og fant lignende glass med årsangivelse 1860-1870. Mulig produsert ved Kristiania Sennep-

fabrik som «fin fransk sennep». I ettertid har jeg brukt det som vase for hvitveisen.

En annen gang plukket jeg fram et dørhåndtak. Trolig bygningsrester etter Kuskeboligen, som brant i 1971. Jeg har også hørt at bestikk er funnet i søppeldynga.

Jeg anbefaler ikke å rote og grave for mye i søppelhaugene, som egentlig er best bevart der de ligger. Knust glass og skarpe metallrester kan lett skade dyr og fugler. Dekk i det minste over igjen. Nysgjerrigheten lenge leve!

Det er lenge siden det kom røyk ut av dette hullet.

Dette glasset har inneholdt fin fransk sennep.

Vakker innramming.

Svalestjerten er, etter forfatterens mening, den vakreste skapningen i Østmarka. Foto: Tor Ødemark.

Svalestjerten

Den vakreste av dem alle

Tekst: Tor Ødemark

Siden mitt første år som medlem i Østmarkas Venner, har jeg ønsket å presentere den etter min mening vakreste skapningen i Østmarka. Jeg vet at det alltid kan være delte meninger om slikt, men for meg er svalestjerten den vakreste.

Svalestjerten (*Papilio machaon*) regnes av mange som den aller flotteste sommerfuglen i Norge. Hunnene blir størst, og de kan ha et oppsiktsvekkende vingspenn på hele 90 mm. Arten har blitt påvist over hele Norge, men er sjelden eller fåtallig overalt. På enkelte våtmarks-lokaliteter i Østmarka kan man likevel regne med å se den på solrike dager rundt midten av mai og i første halvdel av juni, men man ser som regel ikke flere enn en eller to voksne individer på en god dag.

Svalestjertene kan trekke over store områder. Hannene er kjent for å oppsøke det høyeste, åpne punktet i terrenget. De kan plutselig dukke opp på en åpen kolle inne i skogen, og man mener det er i forbindelse med par-

ringen. Noen oppsøker også blomsterenger, eller hager med syrin, for å fylle opp med litt næringsrik nektar. Men de fleste flyr mest rundt i solrike våtmarksområder ved myrer, tjern og langs bekker i det nærområdet hvor de selv har vokst opp som larve.

Må ikke røres!

Larvene blir store og grønne, med svarte bånd som har seks oransje prikker. Hvis larven forstyrres, skiller den ut en veldig kraftig lukt fra et organ i nakken. Larvene er sårbare og må ikke røres. De lever hovedsakelig på melkerot, men de kan også ses på kvann og sløke.

Bestanden av svalestjert i Østmarka veksler fra temmelig fåtallig og spredt i gode år, til svært sjelden og lokal i dårlige år. I gode år ser man plutselig larver på mange nye plasser, men så forsvinner de av ukjent årsak fra disse i påfølgende år.

Noen ytterst få og faste oppvekstlokaliteter benyttes av larvene hvert år, uansett bestandstetthet. Bevaring av habitatet på slike lokale plasser virker avgjørende for å opprettholde bestanden gjennom dårlige år. Vertsplantene bør også beskyttes i størst mulig grad.

Melkerot er en toårig skjermplante som er avhengig av veldig fuktig grunn som iblant oversvømmes. Først i det andre året danner planten en høy stengel med skjermblomster, som sommerfugllarven kan spise. Tørrlegging av fuktige områder, omregulering av bekker eller drenering av myrer og våtmark regnes som de største truslene mot svalestjerten.

Beveren er en nøkkelart som bør vernes mot jakt i størst mulig grad, fordi den sikrer at

Larvene er store og grønne, med svarte bånd som har oransje prikker. Foto: Dag Øivind Ingierd

vertsplantene i et stort nok skogsområde får den nødvendige oversvømmelsen. Flere av de beste lokalitetene for å se en svalestjert i Østmarka er rett ved store beverdemninger.

Ikke kantklipp om sommeren

Vertsplantene vokser også i fuktige grøftekanter inntil skogsveiene i Marka. Det er viktig at grunneier ikke kantklipper langs grusveiene om sommeren, når vertsplantene er fullvoksne og svalestjerten åpenbart er i larvestadiet. Det samme gjelder også for larvene til en lang rekke andre sommerfugler og nattsvermere i juli og august.

I september har de aller fleste larvene forpuppet seg trygt helt nede ved bakken og er klare for overvintringen. Først da er det miljøvennlig å kantklippe! For å bevare bio-

logisk mangfold best mulig bør skogforvaltere sørge for at kantklipping langs grusveiene i Marka tidligst utføres i september.

Svalestjerten overvintrer i puppestadiet. Etter noen varme dager rundt midten av mai klekker puppene. Forventet levealder som voksen er et par uker, og de fleste dør etter paring og egglegging. Noen voksne flyr helt til slutten av juni.

En hunn kan visstnok legge inntil 30 egg om dagen i en drøy ukes tid. Eggene plasseres ett og ett på de nøye utvalgte vertsplantene, og klekkes etter en uke. Larvene vokser seg store utover sommeren og forpupper seg i løpet av august. I noen ekstra varme somre kan noen av de tidligste puppene klekke samme år til en sparsom annen generasjon på sensomme-

ren. Disse er gjerne litt mørkere gule i fargen. Resten overvintrer og klekker til våren.

Slik finner du svalestjerten

I 2018–19 var svalestjerten ofte å se i spredte deler av Østmarka. Noen av stedene som kan nevnes var ved Grinitajet (Rælingen), opp mot skytebanen, der vi opplevde å se inntil fem-seks eksemplarer samtidig; ved bekken som krysser Vangenveien 3–400 meter fra Bysetermåsans nordlige parkering; ved Vesle Skjelbreia; og helt sør i Steinsjøen.

Til slutt et «Fun fact»: Det tok meg ti år å oppleve min første svalestjert i Østmarka. Det var ved Steinsjøen, og jeg så noe på størrelse med en hvit femtilapp i lufta på andre siden av vannet, og tenkte at nettopp det kunne være en svalestjert. Så jeg gikk rundt sørenden av vannet, og plumpa betydelig underveis, men kom meg over.

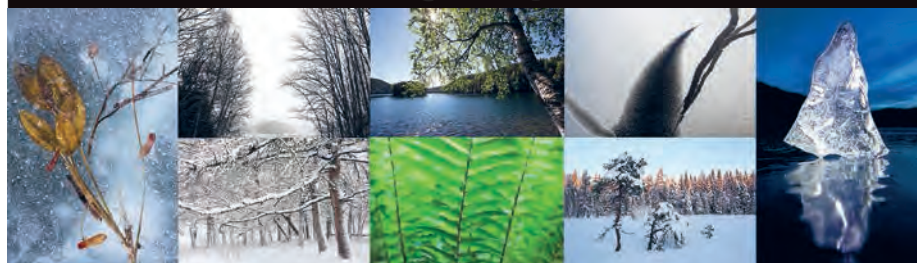
Men da jeg nærmet meg femtilappen, gjorde den selvsagt kort prosess, og fløy rett over vannet mot der jeg hadde stått. Så jeg gikk tilbake (uten å plumpe) men da gjentok det samme seg! Men jeg hadde lært! Og ble sittende der jeg var, etter å ha forvisset meg om hvilke planter den foretrakk å sette seg på. Jeg fant da også et lekkert eksemplar av planten.

Vanskeligere var det ikke – svalestjerten kom tilbake, satte seg på vannplanten foran meg, bredte ut vingene, poserte i flere minutter, og jeg fikk mine første bilder. Tålmodighet er altså nødvendig, i alle fall om man vil ta med et bilde hjem på minnebrikka!

En stor takk til Dag Øivind Ingierd for bilde og hjelp med fakta om Svalestjerten.

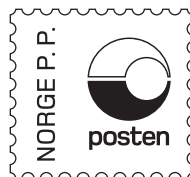
ØSTMARKA PÅ VEGGEN

Fotografier til utsmykking. Hjemme, på kontoret eller som gave.

Fotograf: Espen Bratlie

20 % rabatt på gjeldende priser fram til 1. september.

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Arrangementer Østmarkas Venner 2020

Dato	Arrangementer	Medarrangør/Guide	Annonseres
9. juni	Årsmøte på Skullerudstua	Styret i ØV	Side 23
5. sept.	Guidet tur i området ved Sarabråten	Even Saugstad	N fra Ø nr 3
27. sept.	På umerka stier i verneverdig høstskog	Helga Gunnarsdóttir	N fra Ø nr 3
4. okt.	Tur til Lauvtjern og andre vakre vann	Steinar Saghaug	N fra Ø nr 3
10–11. okt.	SpeiderhytteTuren 2020	Speiderne og ØV	N fra Ø nr 3
24. okt.	Guidet tur fra Grønmo	Lise Henriksen	N fra Ø nr 3
29. okt.	Sarabråten-seminar	Sarabråtens venner og ØV	N fra Ø nr 3
10. nov.	Høstmøte på Skullerudstua	Annonseres siden	N fra Ø nr 3

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202